

2015 M. KETVIRTOJO KETVIRČIO IR METŲ LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKĖJIMŲ BALANSO APŽVALGA

2015 m. ketvirtąjį ketvirtį užfiksuotas 421,2 mln. eurų **einamosios sąskaitos balanso (ESB)** perteklius. Jo sudarymą lėmė didėję pertekliniai paslaugų ir antrinių pajamų balansai, kurie atsvėrė deficitinius užsienio prekybos ir pirminių pajamų balansus. 2015 m. perteklinis einamosios sąskaitos balansas susidarė pirmą kartą. 2015 m. ketvirtojo ketvirčio teigiamą 830,2 mln. eurų **finansinės sąskaitos balansą** lėmė tiek mažėję grynieji įsipareigojimai nerezidentams, tiek ir didėjęs grynosios pretenzijos nerezidentams.

2015 m. ketvirtojo ketvirčio pabaigoje susidaręs neigiamas tarptautinių investicijų balansas, sudarantis 16,8 mlrd. eurų, rodo, kad Lietuva kitų pasaulio šalių atžvilgiu buvo debitorė. Bendroji skola šiuo laikotarpiu sudarė 28 mlrd. eurų, arba 75,3 procento BVP, o grynoji skola – 9,9 mlrd. eurų, arba 26,5 procento BVP.

Atkreiptinas dėmesys, kad sudarant 2015 m. ketvirtojo ketvirčio mokėjimų balansą buvo perskaiciuoti 2015 m. pirmojo–trečiojo ketvirčių balansų duomenys.

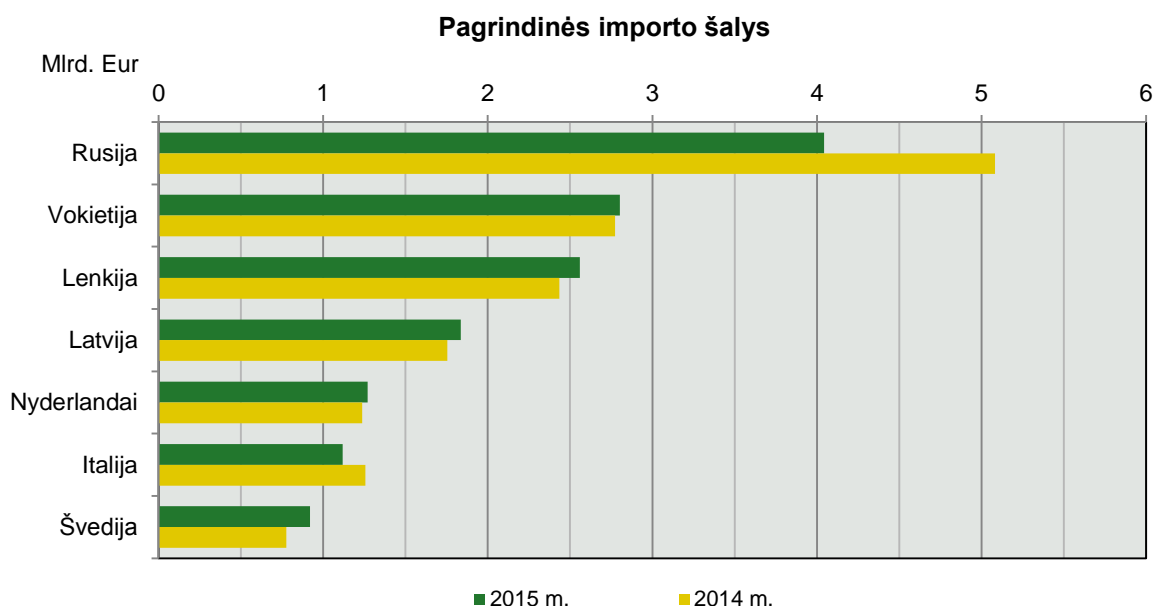
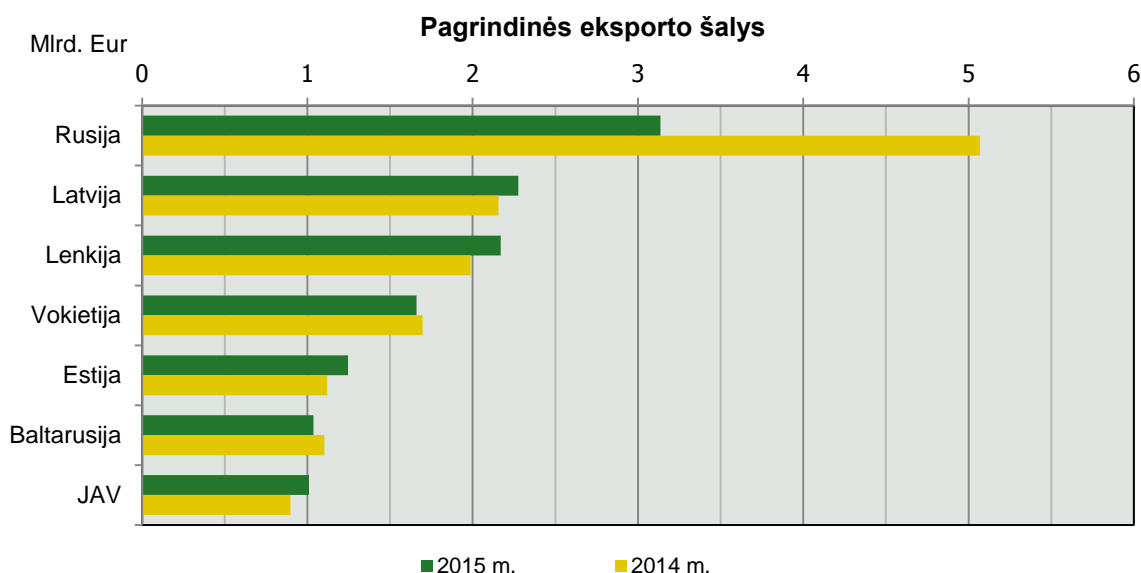
Einamoji sąskaita. 2015 m. ketvirtąjį ketvirtį užfiksuotas šalies mokėjimų balanso ESB perteklius, kuris sudarė 421,2 mln. eurų (4,4 % BVP). 2015 m. pirmojo–ketvirtojo ketvirčių ESB deficitas sudarė 639,9 mln. eurų (–1,7 % BVP). 2014 m. ketvirtąjį ketvirtį ir 2014 m. užfiksuotas ESB perteklius, kuris atitinkamai sudarė 6,8 ir 3,6 proc. BVP.

Einamosios sąskaitos balansas

	ESB, mln. Eur	ESB ir BVP santykis, %
2014 m.	1 304,79	3,6
I ketv.	14,25	0,2
II ketv.	73,55	0,8
III ketv.	583,25	6,0
IV ketv.	633,74	6,8
2015 m.	–639,94	–1,7
I ketv.	–318,75	–3,9
II ketv.	–517,51	–5,5
III ketv.	–224,92	–2,2
IV ketv.	421,24	4,4

Užsienio prekyba. 2015 m. ketvirtąjį ketvirtį užsienio prekybos deficitas šalies mokėjimų balanse sudarė 238,4 mln. eurų ir, palyginti su 2015 m. trečiuoju ketvirčiu, sumažėjo 217,7 mln. eurų. Tokį sumažėjimą lėmė tai, kad prekių importas sumažėjo 0,4, o prekių eksportas padidėjo 3,4 procento. Per 2015 m., palyginti su 2014 m., prekių eksportas ir importas sumažėjo atitinkamai 5,7 ir 1,6 procento.

2015 m. ketvirtąjį ketvirtį, palyginti su trečiuoju ketvirčiu, prekių eksportas į Europos Sąjungą (ES) sumažėjo 3,6, o prekių eksportas į Nepriklausomų valstybių sandraugos (NVS) šalis padidėjo 14,9 procento. Prekių importas iš ES padidėjo 2,3, o prekių importas iš NVS valstybių sumažėjo 3,8 procento. Per 2015 m., palyginti su 2014 m., prekių eksportas į ES valstybes padidėjo 5,1, o prekių eksportas į NVS šalis sumažėjo 30,2 procento. Prekių importas iš ES valstybių lyginamuoju laikotarpiu išaugo 0,7, o prekių importas iš NVS šalių sumažėjo 17,5 procento.

Paslaugos. 2015 m. ketvirtąjį ketvirtį, palyginti su trečiuoju ketvirčiu, paslaugų eksportas sumažėjo 1,9, o paslaugų importas – 4,7 procento, todėl paslaugų balanso perviršis padidėjo 4,9 procento ir sudarė 496,9 mln. eurų. 2015 m., palyginti su 2014 m., paslaugų eksportas padidėjo 2,5 procento, o paslaugų importas beveik nepasikeitė, todėl bendras paslaugų balanso perviršis padidėjo 8,9 procento. 2015 m. ketvirtąjį ketvirtį didžiausias perviršis buvo kelių transporto (308,9 mln. Eur) balanso, o didžiausias deficitas (40,1 mln. Eur) užfiksuotas jūrų transporto paslaugų balanse. 2015 m. kelių transporto paslaugų perteklius sudarė 1,1 mlrd. eurų, o jūrų transporto paslaugų deficitas – 165,5 mln. eurų.

2015 m. transporto ir kelionių paslaugų eksportas sudarė atitinkamai 58,7 ir 17,2 procento viso paslaugų eksporto (2014 m. – atitinkamai 61,3 ir 17,8 %). Transporto ir kelionių paslaugų importas sudarė atitinkamai 54,7 ir 19,1 procento viso paslaugų importo (2014 m. – atitinkamai 55,7 ir 18,9 %).

2015 m. ketvirtąjį ketvirtį paslaugų eksportas į ES valstybes sudarė 60,3 procento viso paslaugų eksporto, o paslaugų importas iš ES valstybių – 55,1 procento viso paslaugų importo. Eksportas į NVS šalis, palyginti su visu paslaugų eksportu, sudarė 23,4, o importas iš NVS valstybių, palyginti su visu paslaugų importu, – 31,4 procento.

Pagrindinių paslaugų rūšių eksporto ir importo pokyčiai bei juos lėmę veiksniai
(2015 m., palyginti su 2014 m., procentais)

	Eksportas		Importas	
	pokytis	veiksnių įtaka	pokytis	veiksnių įtaka
Visų paslaugų pokyčiai ir juos lėmę veiksniai				
Iš viso	2,5	2,5	0,0	0,0
Transporto paslaugos	-1,9	-1,2	-1,8	-1,0
Kelionių paslaugos	-0,7	-0,1	1,0	0,2
Kitos paslaugos	18,3	3,8	3,2	0,8
Transporto paslaugų pokyčiai ir juos lėmę veiksniai				
Iš viso	-1,9	-1,9	-1,8	-1,8
Jūrų transportas	-20,1	-1,9	-8,2	-1,7
Oro transportas	36,5	1,4	44,6	3,4
Geležinkelių transportas	-13,7	-1,5	-13,2	-2,5
Kelių transportas	3,3	1,8	-2,5	-1,0
Kitos transporto paslaugos	-9,4	-1,8	-5,7	-0,7
Pašto ir pasiuntinių paslaugos	9,9	0,1	46,9	0,7

Pirminės pajamos. 2015 m. ketvirtąjį ketvirtį užfiksuotą pirminių pajamų balanso deficitą (150,7 mln. Eur) nulėmė investicijų pajamų balanso deficitas (437,3 mln. Eur). 2015 m. ketvirtąjį ketvirtį, palyginti su trečiuoju, investicijų pajamų balanso deficitas sumažėjo 22,9 mln. eurų, tam įtakos turėjo mažėjusios reinvesticijų išlaidos. 2015 m. ketvirtąjį ketvirtį, palyginti su trečiuoju, pirminių pajamų balanso deficitas gerokai sumažėjo (327,3 mln. Eur), o tai lėmė kitų pirminių pajamų balanso perteklius (278,2 mln. Eur), susidaręs dėl gautų iš ES subsidijų, skirtų žemės ūkiui. 2015 m. ketvirtąjį ketvirtį, palyginti su trečiuoju, darbo pajamų balanso perteklius padidėjo 8,3 mln. eurų.

2015 m. pirminių pajamų balanso deficitas, palyginti su 2014 m., padidėjo 2,7 karto ir tai lėmė apie 3 kartus didėjusios tiesioginių investicijų pajamų išlaidos. Nagrinėjamoju laikotarpiu kitų pirminių pajamų perteklinis balansas didėjo 34,4 mln. eurų, arba 11,6 procento.

Antrinės pajamos. 2015 m. ketvirtąjį ketvirtį užfiksuotas antrinių pajamų 313,5 mln. eurų (3,3 % BVP) perteklinis balansas, o per visus 2015 m. susidaręs perteklius buvo 922,8 mln. eurų (2,5 % BVP). 2015 m. ketvirtąjį ketvirtį, palyginti su trečiuoju, antrinių pajamų perteklinis balansas padidėjo 77,8 mln. eurų, tai nulėmė padidėję pervedimai iš ES paramos fondų (64,8 mln. Eur). 2015 m. ketvirtąjį ketvirtį, palyginti su trečiuoju, asmeniniai pervedimai iš užsienio į Lietuvą padidėjo 8,5 mln., o asmeniniai pervedimai iš Lietuvos – 10,1 mln. eurų.

Kapitalo sąskaita. Kapitalo sąskaitos balansas (pagrindinis šaltinis – neatlygintini kapitalo pervedimai iš ES struktūrinių paramos fondų, naudojami investiciniams projektams finansuoti) 2015 m. ketvirtąjį ketvirtį sudarė 392,2 mln. eurų (2015 m. trečiąjį ketvirtį – 355,3 mln. Eur). 2015 m. kapitalo sąskaitos balansas sudarė 1,1 mlrd. eurų ir, palyginti su 2014 m., padidėjo 144,5 mln. eurų, arba 14,8 procento.

Finansinė sąskaita. 2015 m. ketvirtąjį ketvirtį, kaip ir 2015 m., užfiksuoti gryniesi teigiami finansinės sąskaitos (neįskaitant oficialiųjų tarptautinių atsargų) balansai sudarė atitinkamai 1,3 mlrd. ir 1,9 mlrd. eurų ir juos nulėmė išaugusios grynosios kitos investicijos.

Investicijų srautai

Mln. Eur

	Grynosios investicijos			Grynasis įsigytas finansinis turtas			Grynieji prisiimti įsipareigojimai		
	2015 m. IV ketv.	2015 m. III ketv.	2015 m.	2015 m. IV ketv.	2015 m. III ketv.	2015 m.	2015 m. IV ketv.	2015 m. III ketv.	2015 m.
Bendras investicijų srautas (neįskaitant oficialiųjų tarptautinių atsargų)	1 285,3	365,4	1 881,4	955,1	842,5	4 649,9	-330,2	477,1	2 768,5
Tiesioginės investicijos	5,8	-233,6	-785,2	41,0	52,2	-222,6	35,2	285,9	562,5
Portfelinės investicijos	-895,8	434,8	-169,3	360,3	297,8	-217,3	1 256,0	-137,0	-48,1
Nuosavybės priemonės ir investicinių fondų akcijos	69,9	-33,4	60,0	43,7	-49,6	77,8	-26,1	-16,3	17,8
Skolos vertybiniai popieriai	-965,6	468,1	-229,3	316,5	347,4	-295,1	1 282,1	-120,7	-65,9
Išvestinės finansinės priemonės ir darbuotojų akcijų pasirinkimo sandoriai	-0,8	-0,1	-119,7	56,1	62,0	108,1	56,9	62,0	227,8
Kitos investicijos	2 176,1	164,3	2 955,6	497,8	430,5	4 981,7	-1 678,3	266,2	2 026,2

Lentelėje eilučių ir stulpelių suma dėl apvalinimo gali nesutapti su bendru investicijų srautu.

Tiesioginės investicijos. 2015 m. ketvirtąjį ketvirtį grynas tiesioginių investicijų (TI) teigiamas (5,8 mln. Eur) srautas susidarė dėl finansinio turto užsienyje, didėjusio labiau nei didėję prisiimti įsipareigojimai nerezidentams. 2015 m. užfiksuotas grynas neigiamas šių investicijų srautas sudarė 785,2 mln. eurų, arba 2,1 % BVP.

2015 m. ketvirtąjį ketvirtį tiesioginių užsienio investicijų (TUI) grynujų įsipareigojimų nerezidentams didėjimas sudarė 35,2 mln. eurų (0,4 % BVP), o 2015 m. – 562,5 mln. eurų (1,5 % BVP). 2015 m. ketvirtojo ketvirčio teigiamas reinvesticijų srautas Lietuvoje sudarė 236,4 mln., o visų 2015 m. – 647,6 mln. eurų. 2015 m. ketvirtąjį ketvirtį ir 2015 m. užfiksuotas TI įsipareigojimų nerezidentams už skolas priemonės mažėjimas, atitinkamai sudarantis 253,3 mln. ir 293,4 mln. eurų. Jį nulėmė mažėję įsipareigojimai tiesioginių investicijų įmonei.

2015 m. ketvirtąjį ketvirtį buvo užfiksuotas Lietuvos ūkio subjektų TI grynojo įsigyto finansinio turto užsienyje didėjimas, sudarantis 41 mln. eurų, o 2015 m. užfiksuotas 222,6 mln. eurų finansinio turto užsienyje mažėjimas. Abiem atvejais didėjimo ar mažėjimo srautai susiję su investicijomis į nerezidentų skolas priemones.

2015 m. gruodžio 31 d. duomenimis, sukauptos TUI Lietuvoje sudarė 14,4 mlrd. eurų, vienam šalies gyventojui vidutiniškai teko 4 971 euras TUI.

Portfelinės investicijos. 2015 m. ketvirtąjį ketvirtį užfiksuotą 895,8 mln. eurų grynujų portfelinių investicijų neigiamą srautą nulėmė 1,3 mlrd. eurų didėję grynieji įsipareigojimai nerezidentams, susiję su valdžios sektoriaus ilgalaikių skolas vertybinių popierių (euroobligacijų) išleidimu. 2015 m. susidarė neigiamas 169,3 mln. eurų grynujų portfelinių investicijų srautas, kurį nulėmė investicijos užsienyje, mažėjusios labiau nei mažėję prisiimti įsipareigojimai nerezidentams.

2015 m. ketvirtąjį ketvirtį grynujų išvestinių finansinių priemonių ir darbuotojų akcijų pasirinkimo sandorių neigiamas 0,8 mln. eurų srautas rodo prisiimtų įsipareigojimų nerezidentams

didėjimą, palyginti su įsigyto finansinio turto užsienyje didėjimu. 2015 m. grynasis šių investicijų neigiamas srautas, sudarantis 119,7 mln. eurų, rodo jų mažėjimą, mažėjimui įtakos turėjo įsipareigojimai nerezidentams, kurie buvo didesni nei pretenzijos dėl investicijų užsienyje.

Kitos investicijos. 2015 m. ketvirtąjį ketvirtį teigiamas grynasis kitų investicijų srautas sudarė 2,2 mlrd. eurų, tai lėmė grynujų finansinių įsipareigojimų nerezidentams mažėjimas ir įsigyto finansinio turto užsienyje didėjimas. 2015 m. grynąjį teigiamą 3 mlrd. eurų kitų investicijų srautą nulėmė ir įsigyto finansinio turto užsienyje, ir prisiimtų įsipareigojimų nerezidentams didėjimas, susijęs su Lietuvos banko ir kitų pinigų finansų institucijų investicijomis.

Oficialiosios tarptautinės atsargos. 2015 m. ketvirtąjį ketvirtį ir 2015 m. užfiksuotas šalies oficialiųjų tarptautinių atsargų mažėjimas, jų srautas atitinkamai sudarė 455 mln. ir 1,3 mlrd. eurų.

Tarptautinių investicijų balansas. 2015 m. gruodžio 31 d. duomenimis, visas šalies sukauptas finansinis užsienio turtas sudarė 22,9 mlrd., o visi šalies sukaupti tarptautiniai finansiniai įsipareigojimai – 39,7 mlrd. eurų. Neigiamas tarptautinių investicijų balansas (16,8 mlrd. Eur) rodo, kad, palyginti su kitomis pasaulio šalimis, Lietuva yra debitorė.

Tarptautinių investicijų balanso struktūra

(procentais)

	2015-12-31	2014-12-31
Užsienio turtas	100,0	100,0
Tiesioginės investicijos	13,7	18,2
Portfelinės investicijos	28,9	17,0
Išvestinės finansinės priemonės	0,5	1,1
Kitos investicijos	50,1	27,7
Oficialiosios tarptautinės atsargos	6,8	36,0
Įsipareigojimai	100,0	100,0
Tiesioginės investicijos	36,2	38,5
Portfelinės investicijos	30,1	31,0
Išvestinės finansinės priemonės	0,2	0,2
Kitos investicijos	33,5	30,3

2015 m. ketvirtąjį ketvirtį Lietuvos bendroji skola užsieniui mažėjo 542,1 mln. eurų, arba 1,9 procento. 2015 m. gruodžio pabaigoje ji sudarė 28 mlrd. eurų, arba 75,3 procento BVP (2014 m. pabaigoje skolos ir BVP santykis buvo 70,6 %). 2015 m. ketvirtojo ketvirčio pabaigoje valdžios sektoriaus skola sudarė 50,7 procento bendrosios šalies skolos užsieniui (2014 m. pabaigoje – 53,8 %), indėlių bendrovių skola – 12,2 procento (buvo 19,9 %), kitų sektorių – 11,4 procento (buvo 12 %), tiesioginių investicijų įsipareigojimai (įsiskolinimas tarp šalies ir užsienio įmonių) – 10,7 procento (buvo 13,4 %). Grynoji šalies skola užsieniui 2015 m. gruodžio pabaigoje sudarė 9,9 mlrd. eurų, arba 26,5 procento BVP (2014 m. pabaigoje – 10,4 mlrd. Eur, arba 28,7 % BVP).